

تدوین مکانیزم جامع شناسایی و مدیریت ریسک در پروژه های عمرانی

خالق براتی^۱، دکتر مسعود مفید^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت دانشگاه صنعتی شریف

۲- استاد دانشکده عمران دانشگاه صنعتی شریف

Khalegh.barati@yahoo.com

خلاصه

ویژگی اصلی که پروژه های عمرانی را از سایر پروژه ها جدا می نماید، نیازهای مالی هنگفت، تنوع و گستردگی ریسک ها، حجم کاری بالا و زمانبری آنهاست. لذا با توجه به این ویژگیها، شناسایی و مدیریت ریسک ها در این نوع پروژه ها بسیار حائز اهمیت بوده و اشتباه در این زمینه هزینه ها و زیانهای گاه غیر قابل جبرانی را به بار خواهد آورد. از این رو اتخاذ مکانیزم جامعی جهت شناسایی و مدیریت ریسک ها در پروژه های عمرانی حیاتی بوده و توسعه سیستم ها و ابزارهای پشتیبانی در این زمینه می تواند به مجریان کمک شایانی نماید. در این مقاله که بر اساس یک پروژه تحقیقاتی دانشگاهی تهیه شده است، با جمع آوری مدل های ارائه شده قبلی در این زمینه و مقایسه و بررسی کمی ها و کاستی های موجود در این مدل ها و همچنین با استفاده از نظرات خبرگان این حرفه در صنعت و همچنین شخصیت های علمی و دانشگاهی به ارائه مکانیزم جامع شناسایی و مدیریت ریسک در پروژه های عمرانی پرداخته ایم

کلمات کلیدی: مدیریت ریسک، شناسایی و توصیف ریسک، پایش و کنترل، تجزیه و تحلیل، پروژه عمرانی

۱. مقدمه

به طور کلی پروژه های عمرانی و زیربنایی به لحاظ ماهیت و پیچیدگی های خاص خود همواره با مخاطرات بسیار زیادی همراه می باشد. به عبارت دیگر باید گفت در یک پروژه عمرانی کارفرما، پیمانکار، پیمانکاران جز و مشاور همگی در خطر مواجهه با تغییرات بالقوه ای نسبت به پیش بینی ها و برنامه ریزی های اولیه خود می باشند که بروز این تغییرات می تواند برای هر یک از اعضای درگیر پروژه زیان ها و خساراتی را ایجاد نماید. در این رابطه یکی از مباحثی که در سالهای اخیر در امر مدیریت پروژه های عمرانی مورد توجه زیادی قرار گرفته است، بحث شناسایی و مدیریت ریسک ها می باشد. در این راستا مولف به بررسی مطالعات قبلی در این زمینه پرداخته و در نهایت به ارائه مکانیزمی جامع جهت شناسایی و مدیریت ریسک جهت کاهش اثرات ریسک های منفی در پروژه های عمرانی مبادرت نموده است.

۲. مفاهیم ریسک و مدیریت ریسک پروژه

ریسک تابعی است که احتمال و اندازه خسارت را تعیین می کند. Chapman & ward ریسک پروژه را چنین تعریف کرده اند: مفاهیمی از رخداد های نامعلوم مهم که سطح دست یافتن به عملکردهای مورد انتظار پروژه را مشخص می کند [۱]. مدیریت ریسک پروژه، هنر و علم تشخیص، تعیین و واکنش به ریسک پروژه، در سرتاسر طول یک پروژه برای حفظ روند رسیدن به اهداف پروژه می باشد. به طور کلی مدیریت ریسک شامل بخش هایی می شود که در شکل زیر نشان داده شده است.